

Bosna i Hercegovina

Informativni pregled po zemljama ESRA3

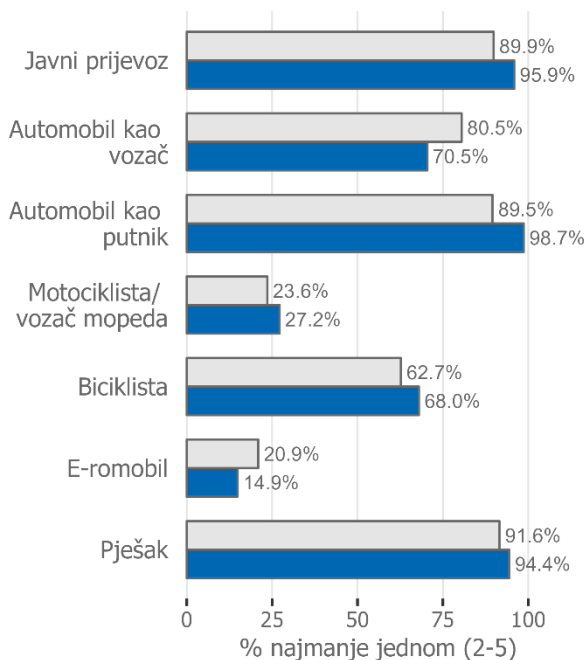
ESRA (E-anketa stavova korisnika cesta) je zajednička inicijativa instituta za sigurnost prometa na cestama, istraživačkih centara, javnih tijela i privatnih sponzora iz čitavog svijeta. Cilj ove inicijative je prikupiti i analizirati usporedive podatke o učinkovitosti i kulturi sigurnosti prometa na cestama. Podaci iz ESRA-e se koriste kao osnov za veliki niz pokazatelja sigurnosti prometa na cestama. Oni nude naučne dokaze za kreiranje politika na državnom i međunarodnom nivou. Institut Vias iz Brisela (u Belgiji) je pokrenuo ESRA-u i njome koordinira, u saradnji sa deset partnera upravnog odbora (BAST, DTU, IATSS, ITS, KFV, NTUA, PRP, SWOV, TIRF, Gustave Eiffel univerzitet). U središtu ESRA-e je zajednički izrađen upitnik koji je preveden na nacionalne jezičke verzije. Oblasti koje obuhvata uključuju: samoprijavljeno ponašanje, stavove i mišljenja o nesigurnom ponašanju u prometu, iskustva u pogledu podvrgavanja prometnim kontrolama i podršku mjerama politike. Ova anketa se bavi različitim temama iz oblasti sigurnosti prometa na cestama (npr. vožnja pod utjecajem alkohola, droga i lijekova, prekoračenje brzine, ometanje) i usmjerena je na lica u automobilu, motocikliste i vozače mopeda, vozače e-skutera i pješake.

Ovaj informativni pregled sadrži ključne rezultate ESRA3 ankete, koja je 2023. godine provedena istovremeno u 39 država. Ovom online panel anketom prikupljeni su podaci od više od 37.000 korisnika cesta (914 iz Bosne i Hercegovine starosti između 18 i 74 godine). ESRA3 anketu u Bosni i Hercegovini je podržao Regionalni ured SZO-a za Evropu u sklopu 5. Regionalnog izvještaja o stanju sigurnosti prometa na cestama. Inicijativa i više rezultata se mogu pogledati na www.esranet.eu.

Grafikoni u nastavku prikazuju osnovni set varijabli na osnovu kojih se vrši uspoređivanje podataka iz Bosne i Hercegovina (plava linija) sa prosjekom država Europe22 ESRA3¹ (siva linija).

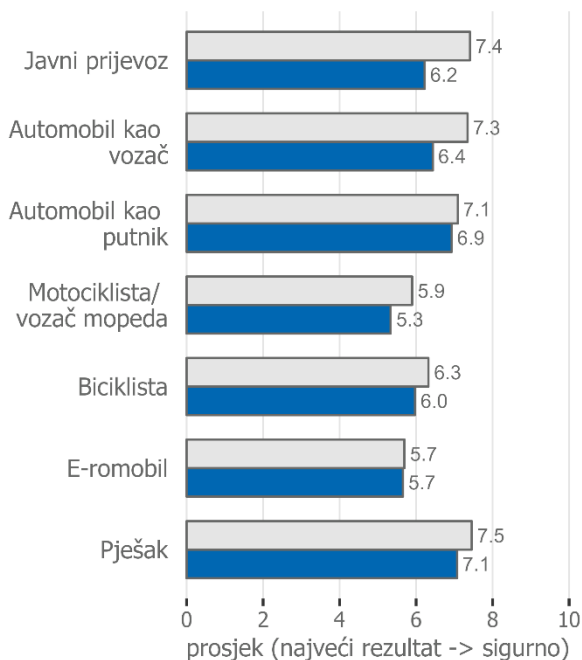
Vid prijevoza

Koliko često ste tokom posljednjih 12 mjeseci koristili sljedeće vidove prijevoza (na skali od 1 do 5, pri čemu je 1 = nikad a 5 = najmanje 4 dana sedmično)?

Doživljaj sigurnosti

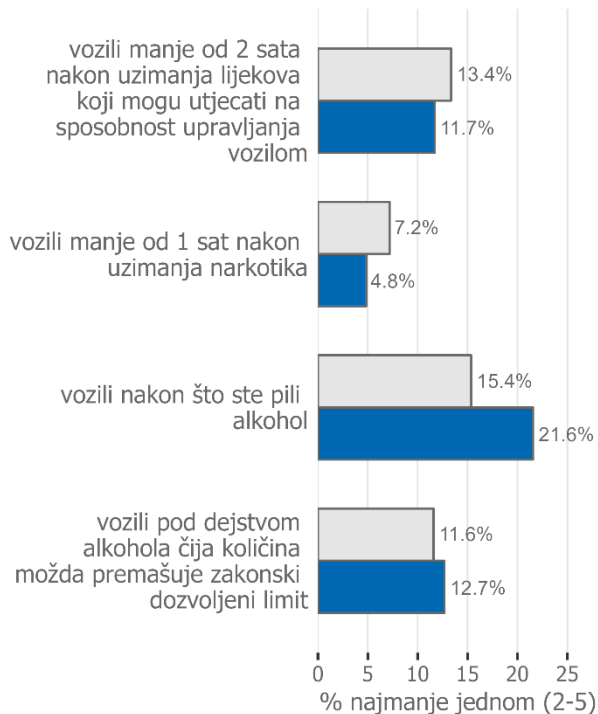
Koliko sigurno ili nesigurno se osjećate prilikom korištenja sljedećih vidova prijevoza (na skali od 0 do 10, pri čemu je 0 = vrlo nesigurno a 10 = vrlo sigurno)?

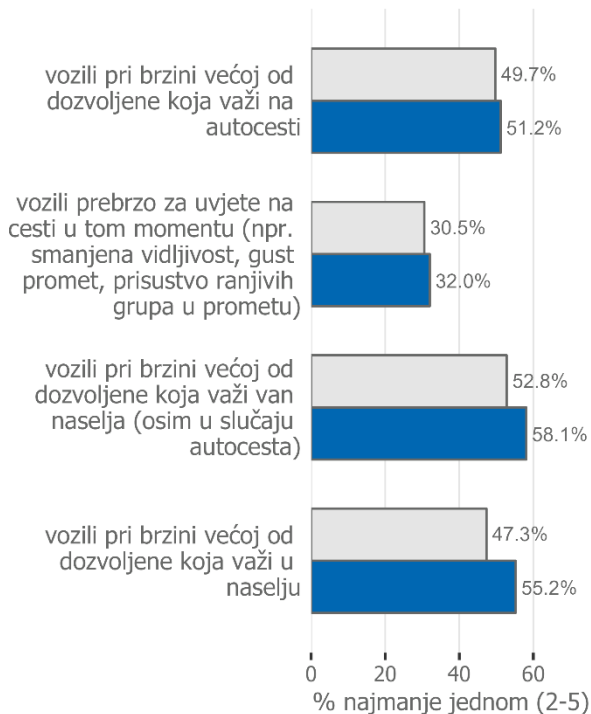
Samoprijavljeno ponašanje

Koliko često ste tokom posljednjih 30 dana... (na skali od 1 do 5, pri čemu je 1 = nikada a 5 = (skoro) uvijek)?

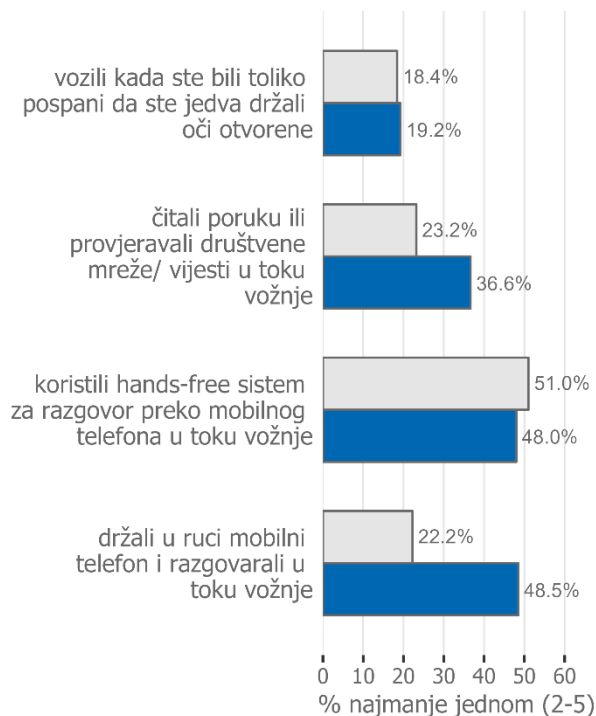
Vozili pod utjecajem supstanci kao vozač automobila

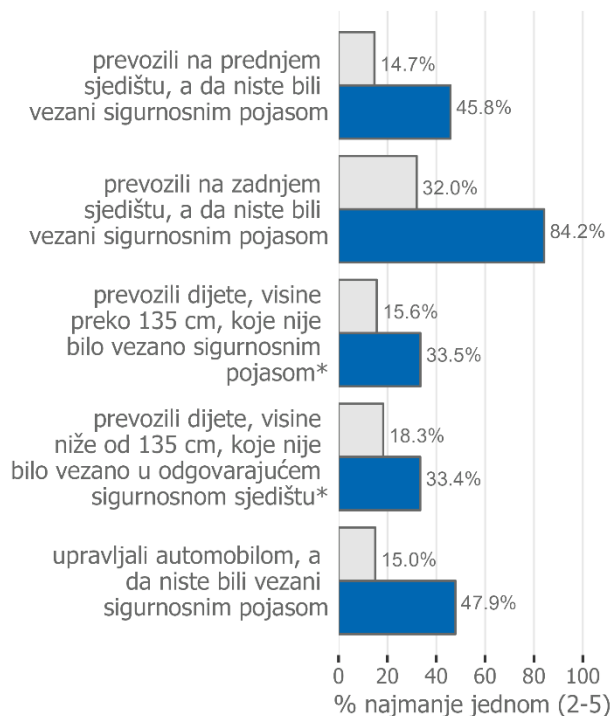
Prekoračili brzinu kao vozač automobila

Bili ometeni i umorni kao vozač automobila

Koristili sigurnosni pojas u putničkom automobilu

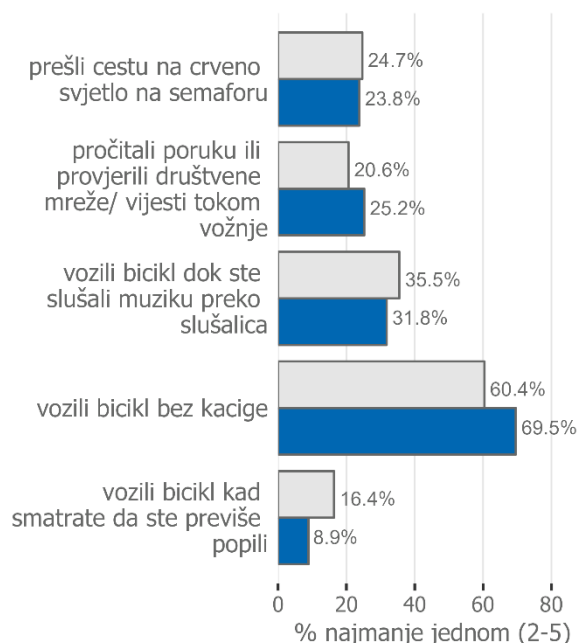

* utvrđeno na osnovu nacionalnih propisa

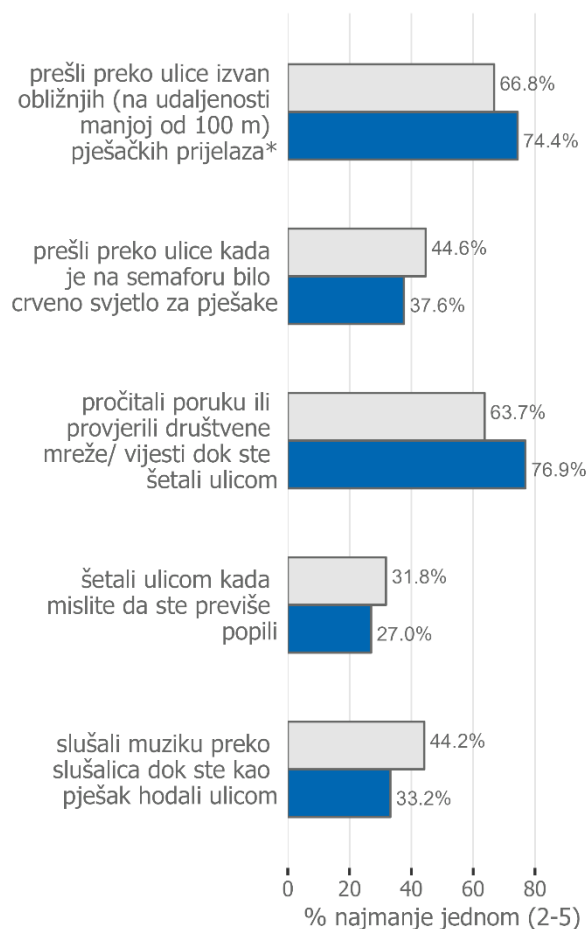
Samoprijavljeno ponašanje

Koliko često ste tokom posljednjih 30 dana... (na skali od 1 do 5, pri čemu je 1 = nikada a 5 = (skoro) uvijek)?

Biciklisti

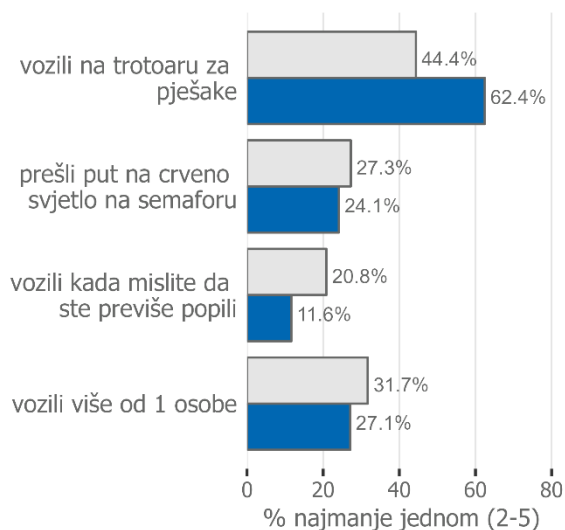

Pješaci

* utvrđeno na osnovu nacionalnih propisa

Vozači e-romobila

Veličina uzorka**

Korisnici cesta koji koriste svaki vid prijevoza najmanje nekoliko dana mjesečno.

Vid prijevoza	Bosna i Hercegovina	Europe22
Vozači automobila	597	16.900
Vozači automobila koji su prevozili djecu (<18 godina starosti) koja su izuzeta* od korištenja CRS-a	354	6.110
Vozači automobila koji su prevozili djecu (<18 godina starosti) koja nisu izuzeta* od korištenja CRS-a	328	6.441
Putnici u automobilu	837	15.480
Biciklisti	369	10.650
Vozači e-romobila	61	2.918
Pješaci	716	19.119

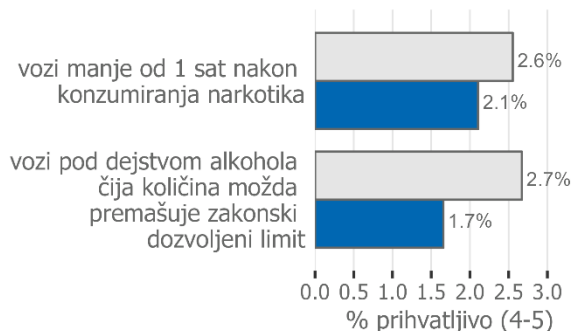
**ponderirani uzorak za samoprijavljena ponašanja. CRS = sistem sigurnosnog vezivanja djece

Lična prihvatljivost

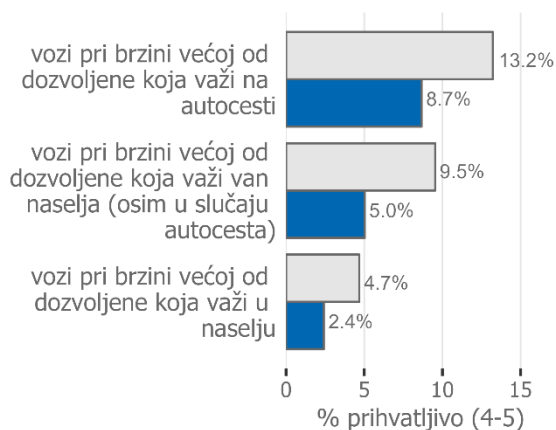
Koliko je vama lično prihvatljivo da... (na skali od 1 do 5, pri čemu je 1 = neprihvatljivo a 5 = prihvatljivo)?

Vozači automobila

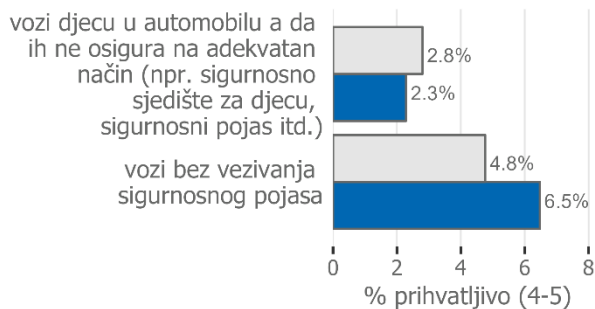
Vožnja pod utjecajem supstanci

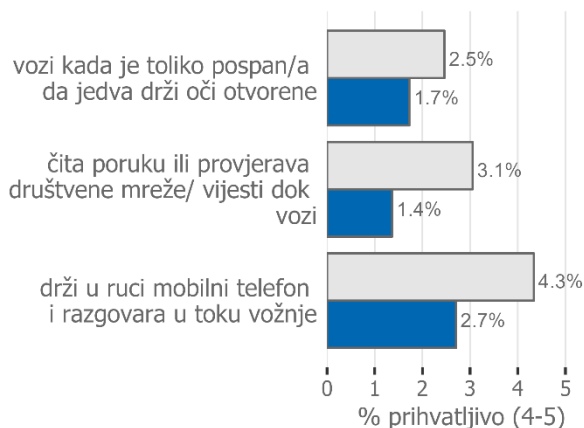
Prekoračenje brzine

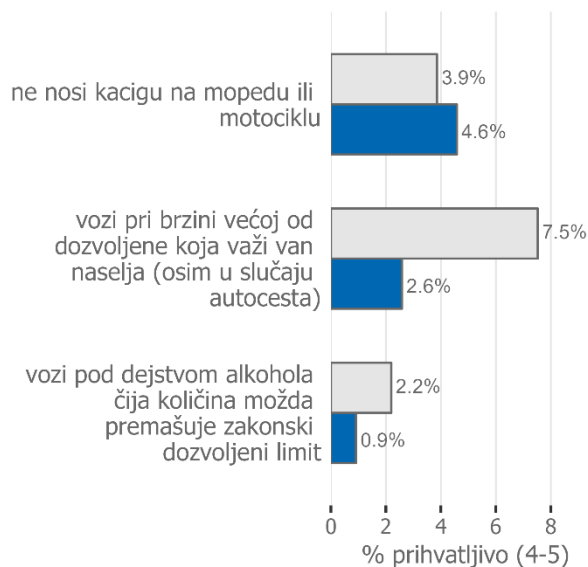
Sigurnosni pojas

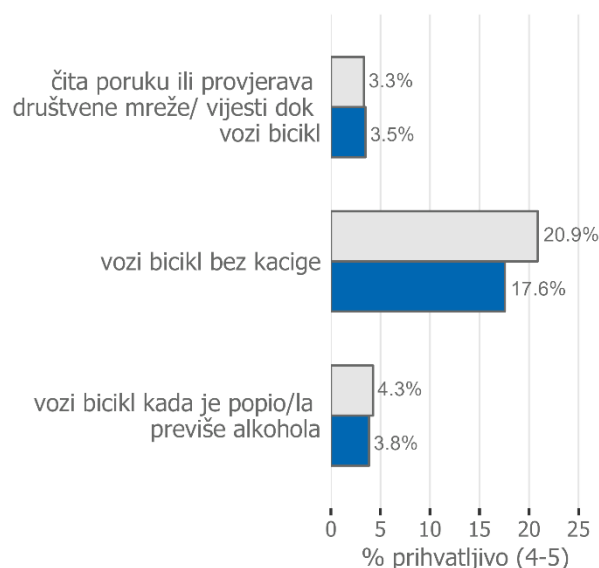
Ometanje i umor

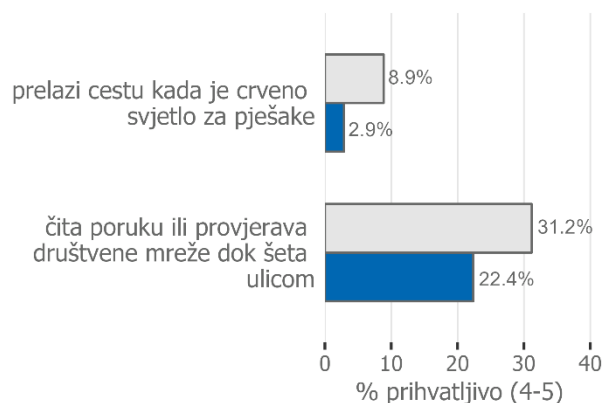
Motociklisti i vozači mopeda

Biciklisti

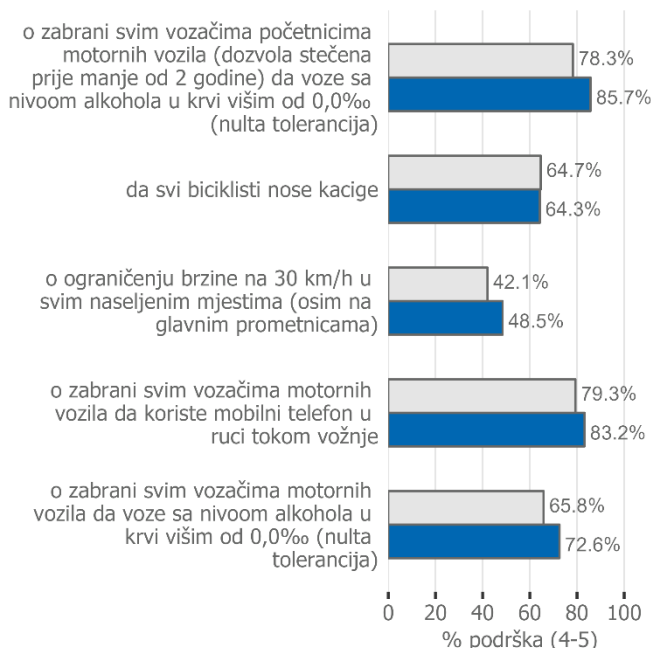

Pješaci

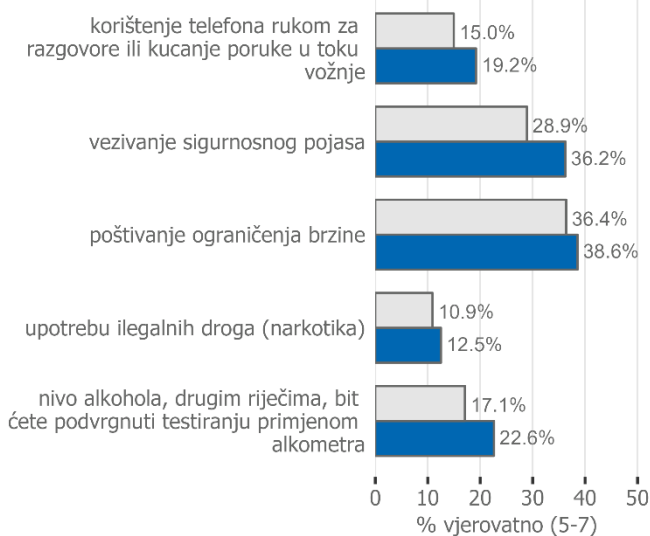
Podrška mjerama politike

Jeste li ste protiv ili podržavate zakonsku obavezu... (na skali od 1 do 5, pri čemu je 1 = protiv a 5 = podržavam)?

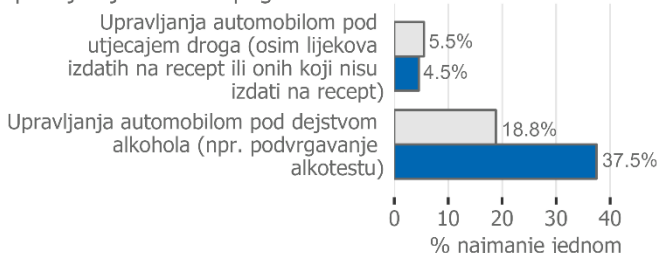

Prometna kontrola

Na tipičnom putovanju, koliko je vjerovatno da će vas (kao vozača automobila) provjeriti policija (uključujući kamere i radare) za...? (na skali od 1 do 7, pri čemu je 1 = veoma malo vjerovatno a 7 = vrlo vjerovatno)

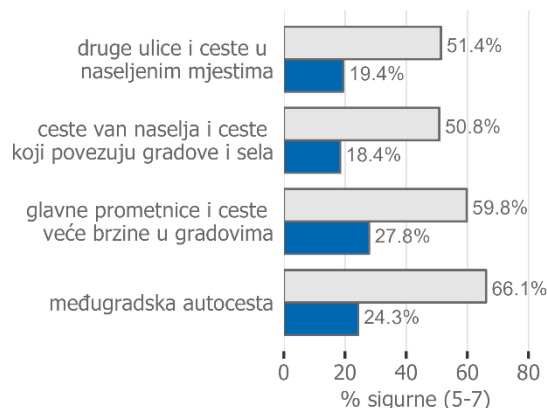
Koliko ste puta u posljednjih 12 mjeseci bili podvrgnuti policijskoj kontroli u pogledu...?

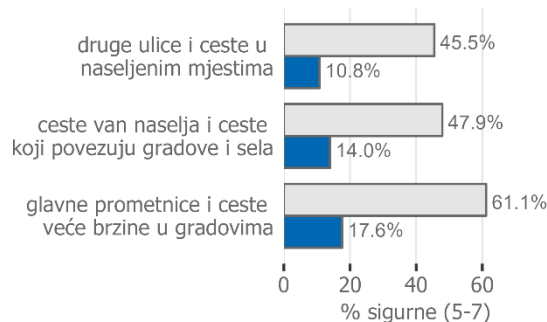
Infrastruktura

Kako biste ocijenili sigurnost cesta koje redovno koristite... (na skali od 1 do 7, pri čemu je 1 = vrlo nesigurne a 7 = vrlo sigurne)?

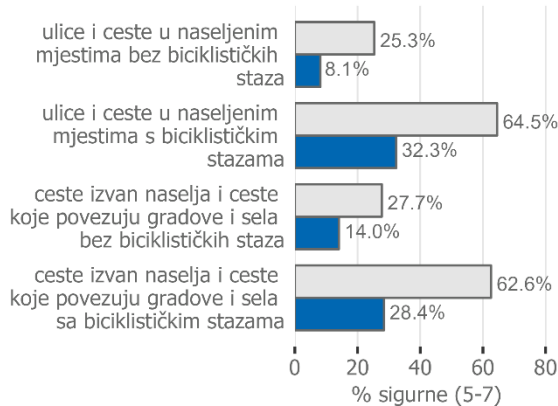
Vozači automobila

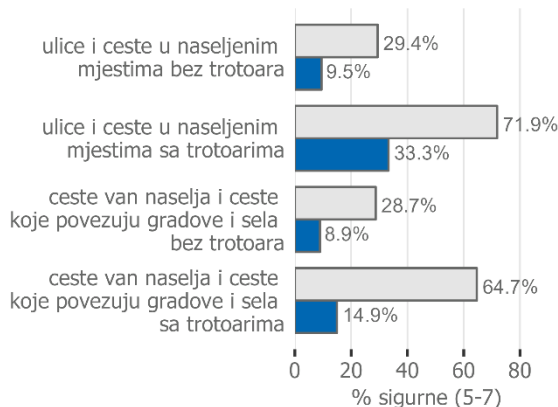
Motociklisti i vozači mopeda

Biciklisti

Pješaci

Osnovni podaci

Osnovni podaci za Bosnu i Hercegovinu u odnosu na prosjek Europe22².

Izloženost	Bosna i Hercegovina	
	godina	
ukupna dužina cesta (km)	2020	9.110
ukupna dužina autocesta (km)	2020	218
kilometri vozila (ukupno u milionima)	NA	NA
stopa motorizacije (motorna vozila/1000 stanovnika)	2016	299,1

Izvor: IRF, Ženeva, Švicarska; WHO (2018)

	Lica smrtno stradala u prometnim nesrećama po godinama starosti, spolu i vidu prijevoza			
	Bosna i Hercegovina		Europe22*	
	apsolutni broj	%	apsolutni broj	%
0-14	NA	NA	398	2,1
15-17	NA	NA	424	2,3
18-24	NA	NA	2.361	12,7
25-49	NA	NA	6.166	33,2
50-64	NA	NA	3.969	21,4
≥65	NA	NA	5.122	27,6
nepoznate godine starosti	NA	NA	112	0,6
muškarci	NA	NA	14.529	78,3
žene	NA	NA	3.990	21,5
nepoznat spol	NA	NA	33	0,2
automobil (uključujući taksi vozila)	NA	NA	7.349	43,7
moped	NA	NA	464	2,8
motocikl	NA	NA	3.103	18,5
bicikl	NA	NA	1.640	9,8
pješak	NA	NA	2.814	16,7
drugo	NA	NA	1.437	8,6
UKUPNO	318	100,0		100,0
Smrtno stradala lica na 1.000.000 stanovnika	91,4		39,1	

Podaci za Bosnu i Hercegovinu su iz 2016. godine. Europe22* prosjek se bazira na najnovijim raspoloživim podacima zemalja. U slučaju Bosne i Hercegovine, podaci o spolu i godinama starosti nisu uključeni u prosjek jer nisu raspoloživi, kao ni podaci za kategoriju vida transporta, dok podaci koji se odnose na mopede i motocikle nisu uključeni ni za Irsku i Ujedinjeno Kraljevstvo. U prosjek za „smrtno stradala lica na 1.000.000 stanovnika“ su uključene sve zemlje. Izvor: WHO (2018)

Populacija	godina	Bosna i Hercegovina	Europe22
broj stanovnika	2021	3.270.943	482.386.787
gustina naseljenosti (stanovnika/km ²)	2021	63,9	128,0
muškarci (% od ukupnog stanovništva)	2021	49,2	49,0
žene (% od ukupnog stanovništva)	2021	50,8	51,0
živi u gradskim sredinama (% od ukupnog stanovništva)	2021	49,4	77,3
internet korisnici (na 100 ljudi)	2021	75,7	88,5

Izvor: [World Bank](#)

Zakonodavstvo u oblasti prometa u Bosni i Hercegovini	
Ograničenje brzine za putnička vozila:	(km/h)
na autocestama	130
na cestama u ruralnim sredinama	80
na cestama u gradskim sredinama	50
Vožnja pod utjecajem alkohola:	dozvoljeni nivo alkohola u krvi BAC (g/l)
maksimalni BAC za vozače	0,30
maksimalni BAC za mlade vozače/početnike	0,00
maksimalni BAC za profesionalne vozače	0,00
Postojanje zakona o vožnji pod utjecajem droga	Da
Zaštitni sistemi:	
obaveza korištenja sigurnosnih pojaseva na prednjem sjedištu	Da
obaveza korištenja sigurnosnih pojaseva na zadnjem sjedištu	Da
obaveza korištenja sistema za sigurnosno vezivanje za prevoz djece	Da
obaveza korištenja kaciga za motocikliste	Da
Zabrana korištenja mobilnog telefona tokom vožnje (u ruci)	Da

Izvor: [WHO \(2018\)](#)

¹ Prosjek Europe22 ESRA3 se zasniva na rezultatima iz 22 evropske zemlje učesnice ESRA3 ankete: Austrija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Češka Republika, Danska, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Irska, Italija, Latvija, Luksemburg, Nizozemska, Poljska, Portugal, Republika Srbija, Slovenija, Španija, Švedska, Švicarska, Ujedinjeno Kraljevstvo.

² Europe22 prosjek koji se koristi u osnovnim podacima se zasniva na nacionalnim podacima iz 22 evropske zemlje koje učestvuju u anketi ESRA3 (za spisak zemalja pogledati fusnotu 2 iznad).

Regionalni ured SZO-a za Evropu je podržao anketu ESRA3 u sklopu 5. Regionalnog izvještaja o stanju sigurnosti prometa na cestama.

Molimo potražite ovaj dokument pod nazivom: Vias institute. (2023). *Bosnia and Herzegovina – ESRA3 Country Fact Sheet. ESRA3 survey (E-Survey of Road users' Attitudes)*. [Fact sheet]. <https://www.esranet.eu/storage/minisites/esra2023countryfactsheetbosniaherzegovina-bs.pdf>

Za više informacija posjetite: www.esranet.eu ili pošaljite elektronsku poruku na esra@vias.be

